

KAROLINA NIEBRZEGOWSKA

imię (imiona) i nazwisko

0000-0003-2938-7750

numer ORCID

## Streszczenie rozprawy doktorskiej

### ***20 piosenek dla dzieci na głos z fortepianem* Stefana Behra – aspekty interpretacyjno-wykonawcze w cyklu wokalnym zapomnianego kompozytora**

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest analiza zbioru *20 piosenek dla dzieci na głos z fortepianem* Stefana Behra w aspekcie interpretacyjno-wykonawczym, z uwzględnieniem relacji pomiędzy tekstem literackim a strukturą muzyczną oraz znaczenia tego repertuaru w kontekście polskiej muzyki wokalne XX wieku. Praca podejmuje próbę przywrócenia pamięci o twórczości Stefana Behra – kompozytora, pianisty i pedagoga, którego dorobek pozostaje obecnie niemal nieobecny zarówno w praktyce koncertowej, jak i w refleksji muzykologicznej. Punktem wyjścia dla badań było przekonanie, że repertuar dziecięcy może stanowić pełnoprawny obszar wypowiedzi artystycznej, a zarazem ważny element edukacji muzycznej i kształtowania wrażliwości estetycznej młodego odbiorcy.

Celem pracy było określenie charakterystycznych cech języka muzycznego Stefana Behra, zbadanie sposobów muzycznej interpretacji tekstu literackiego oraz wskazanie problemów interpretacyjno-wykonawczych wynikających ze specyfiki partii wokalne i fortepianowej. Szczególną uwagę poświęcono relacji pomiędzy słowem a muzyką, sposobom kształtowania narracji muzycznej oraz funkcji ilustracyjności dźwiękowej w utworach przeznaczonych dla dzieci. Rozprawa ma również charakter dokumentacyjny i popularyzatorski, przybliżając postać kompozytora i ukazując wartość artystyczną jego twórczości wokalne.

Badania przeprowadzono z zastosowaniem metodologii interdyscyplinarnej, łączącej analizę muzykologiczną z refleksją nad praktyką wykonawczą. W pracy wykorzystano analizę formalną i stylistyczną utworów, analizę relacji tekstu i muzyki oraz perspektywę interpretacyjno-wykonawczą wynikającą z doświadczeń artystycznych autorki. Materiał badawczy obejmował wydanie zbioru opublikowane przez Wydawnictwo Muzyczne Agencji Autorskiej w 1980 roku oraz materiały archiwalne zgromadzone podczas kwerend prowadzonych m.in. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, Archiwum Akt Nowych, Archiwum Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina oraz Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Kwerendy umożliwiły rekonstrukcję biografii kompozytora, uporządkowanie katalogu jego twórczości oraz określenie historycznego i estetycznego kontekstu jego działalności.

Analiza wykazała, że twórczość Stefana Behra cechuje się wyraźną indywidualnością stylistyczną oraz wysoką świadomością warsztatu kompozytorskiego. Kompozytor posługuje się oszczędnymi środkami wyrazu, tworząc jednocześnie muzykę bogatą kolorystycznie i dramaturgicznie. Szczególną rolę odgrywa partia fortepianu, która nie ogranicza się do funkcji akompaniującej, lecz współtworzy narrację muzyczną poprzez ilustracyjność, kontrasty fakturalne oraz rozwiązania harmoniczne. W wielu utworach występują ostinatowe

figury rytmiczne, dysonansowe współbrzmienia, struktury quasi-klasterowe oraz elementy polimetrii sukcesywnej. Pomimo zastosowania nowoczesnych środków kompozytorskich muzyka Behra zachowuje komunikatywność i przejrzystość formalną.

W toku badań wyodrębniono kilka podstawowych typów stylistycznych piosenek: ilustracyjne, narracyjne, groteskowo-humorystyczne, taneczne i liryczne. Analiza wykazała, że każda z tych grup opiera się na odmiennych sposobach kształtowania relacji pomiędzy tekstem literackim a muzyką. Zróżnicowanie to świadczy o dużej wyobraźni kompozytorskiej Behra oraz jego umiejętności dostosowywania języka muzycznego do charakteru tekstu poetyckiego.

Integralną część projektu doktorskiego stanowiło przygotowanie i nagranie pełnego zbioru \*20 piosenek dla dzieci na głos z fortepianem\*. Proces ten obejmował analizę partytur, opracowanie koncepcji wykonawczej, działalność koncertową oraz współpracę z pianistką podczas prób i sesji nagraniowych. Doświadczenia sceniczne pozwoliły na praktyczną weryfikację wniosków analitycznych oraz obserwację reakcji odbiorców na nieznaną repertuar kompozytora.

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, że twórczość Stefana Behra reprezentuje wartościowy i oryginalny nurt polskiej muzyki wokalne XX wieku, pozostający dotąd na marginesie badań muzykologicznych i praktyki koncertowej. Rozprawa stanowi próbę uzupełnienia luki badawczej dotyczącej działalności kompozytora oraz zwrócenia uwagi na znaczenie repertuaru dziecięcego w polskiej kulturze muzycznej i edukacji artystycznej.